

Măi bărbate și-a meu drag
Bis
Cânepă mi-ai semănat
Boală-n cioante mi-ai băgat
Măi, măi!

De-ai hi tu bărbat pă lege
Duce-te-ai și o-ai culege
Măi, măi!

De-ai hi tu bărbat, bărbat
Bis
Purta-o-ai și clacă-n sat
Bis
Măi, măi!

De-ai hi tu bărbat cu milă
Bis
Duce-o-ai și la toptilă
Bis
Măi, măi!

Tu nevastă, buză moi, măi!
Bis

În pădure duce-m-oi
Bis
Măi, măi!
Tri nuiele oi tăia, măi
Bis
Și de boală te-oi scăpa
Bis
Măi, măi!

Foaie verde calampăr

137.

Foaie verde calampăr
Bis
Doi de la maica mă cer, măi!
Și unu-i de gazdă mare
Bis
Și altu-i de sărac tare.

Frunză verde de măr acru
Bis

MARIA MIRELA PODUȚ

Obiceiuri de primăvară din Budești

Mărțișorul

Să făcea pă on carton, cutia de la chibrituri, on mnez și cu două feluri făceam cu roșu și cu verde, cu albastru și cu roșu. Și se făcea un șnur. Fata îi dădea băiatului de care-i plăcea, la cel ce i-o fo drag. Și băieții le dădeau fetelor de care le plăcea. Le făceau mamele. Câteva zile purtau mărțișor. Își puneau mărțișor de începutul primăverii.¹

Ieșirea la arat

Când ieșă prima dată, pregăte caru cu plugu, sămânța și puneă înt-on blid tămâie și înconjura casa și apoi méré la arat.²

Cam în aprilie se ieșea. Zăceu bătrânii noștri că atunci când înfloresc stinii, poți împlânta plugu-n pământ, înainte de Sângiorz dacă înfloresc, dacă nu, după Sângiorz, era arătură târzie, după cum îi anotimpu. Punea omu sămânța în desaji, prindea boii și își făcea semnu crucii în ocol. Când țapa pă ogor iară își făcea semnu crucii. Omu să îmbrăca în gatii și-n cămașă, iar dacă era mai frig avea soloari, tot făcuți în t'iară, țesuți în 4 iță. Avea cămașă albă și de-a si cârtită, da să sie mândră albă că să vidé di pă tăta țarina. Atunci era plin câmpu de oameni.³

Sângiorz

De Sângiorz le luau băieții pe fete și le băgau în râu. La vâltoare le ducea, apoi turnau apă cu găleata pă ele, dacă era timpu bun. Cu bătrânii noștri și timpurile o ținut. Acuma gândești că și timpurile fug, nu mai îs cum o fo.

Obiceiuri de Paști

Era cupt'ior la fiecare casă. Să făcea pâine de mălai, pâine de grâu numa la Paști și la Crăciun se făcea. Agricultura la noi o fost

¹ Performer Ciceu Anuță, 74 ani, Budești, 2016.

² Performer Dunca Ioan, 91 ani, Budești, 91 ani, 2016.

³ Performer Ciceu Anuță, 74 ani, Budești, 2016.

dezvoltată, așa cum e zonă de munte. La țarina din jos să puna grâu, porumb, ovăz să puna mai pe departe, și din astea trăiau oamenii că nu erau surse de câștig. Se gândea omu cât să pună să aibă p-on an de zăle grâu și mălai. Rar care mai cumpăra di p-oriunde vo câteva kg. Să măcina aici la moară și s-o cernut pânt-o sătă mai deasă. Pâine de grâu să făcă de Paști, de Crăciun, de sărbători, duminica. În rest să mânca pâine de mălai.⁴

Demult s-o postit tot postul. Noi am fost prunci mnici da nu ne-ar fi dat să-mbucăm o dată de dulce. Și aveam vaci, strânje mama câte-o bărbânță de lapte acru și api făcea t'isăliță de tărăță. Ne dădea și sordem cu on cartof. Era oloierniță în Breb și apoi oloi de-acolo puneam câte-on pt'ic. Striveam o ceapă, o tăiam, o puneam în blid și turnam ulei păstă ié. Apoi făcea mama tocană.

În timpul postului mai făceam plăcinte, **vărzări cu curet'i**. Să lua curet'iul din ton, îl spălai, îl lăsa de-amoi și apoi îl sierbei și îl frijei cu o ceapă, puneai t'iperi pă el. Apoi făceai plăcinta și puneai la mnijlocu ei varza și o coceai în bloder sau în cupt'iori.

Să făcea toată săptămâna pt'ită în cupt'iori. Făceam niște pt'ite mari. Mai făceam niște **bofi cu lictari**. Să umpleau, să împăturau apoi să hierb și să pârgălesc. Făceam turtă ca de laște. Făceam curet'i fript de post cu morcov, cu pătrunjel, cu ceapă multă. Din curet'i morat să făcea. Înainte să punem curet'iul la morat, să demnica. Mai puneam și castraveți în ton, le ziceam pepini morati. Îi culejăm toamna din grădină, îi puneam în poală, apoi îi spălam și îi țapam înt-on ciubăr mare de lemn. Să puna frunză de vișin pă murături că îi dă un gust foarte bun și îi ține tari. Așa o mână de frunze se pune, nu prea multe. Mai puneam acolo foi de dafin, piper, sare și apă rece.

Să făcea pâine de mălai și niște turte să puneau pă șpori și să unje cu mujdei de ai, cu on grăunte de ai. De post să mai făceau **cartofi săci**. Îi sierbei în coajă, apoi să curăță frumos, îi făceam frecați ca și pireu apoi îi puneam pă șpori ca să se frigă. Fasolea să făcea și cu zamă și frecată. Să bătă bine să sie bună. Mama bătrână făcea rântaș pă fasole dint-on mnez de făină de mălai și-on mnez de grâu, o frije on pti'c, puneai on pt'ic de apă și țapa pă ié.

Înainte de Paști să văruia, să spăla tot din casă. În tot anu de Paști ai scos tot afară. Te-ai silit să ai o sumnă nouă, o năframă nouă, cămașă nouă. Tot postu coseau femeile și țeseu. Primăvara câte 4-5 pânze erau întinse alungu grădinii. Să lăsa afară să-ndețe să fie cât mai albe. Era câte-o rudă de torturi.

În Vinerea Mare méréi la biserică la Prohod, la rugăciuni.

Pentru Paști să făcea pască, tăie miel, să pregăteau ouă vopsite, șold, cârnaț, o bucată de slănină, caș. Să făcea pască cu brânză care se ducea la biserică. Făcea mama în cupt'ori câte 2-3 tepșuri de colac, câte 9 tepșuri méréu în cupt'iori. În sâmbăta de Paști să pregăteau toate. La Înviere să duceau cu păștile cu desajii. Mai puneai o sticlă de vin. O pască o țâne până la Duminica Tomii. Ouăle se vopseau cu roșu și erau înflorate. Cei mai bucuroși erau copiii că au ouă roșii. Roșu reprezintă vărsarea sânelui lui Iisus.⁵

După gazdă margă dracu
Mere la coasă-n rogoz
Bis
Vine-acasă mânios, măi!
Io am zăs că i-oi frige-on pui,
măi
Bis
El mi-arată zdiciu-n cui măi!

Frunză verde de măr dulce
Tăt după sărac m-oi duce
Mere la coasă, la fân, măi!
Bis
Vine-acasă tăt rânzan' măi!

Io-l întreb că ce-a mânca, măi!
Io-l întreb că ce-a mânca
El zăce țucu-ți gura, măi
Io-l întreb că ce-a prânzi, măi!
Bis
El zăce țucu-ți ochii, măi!

Bădișor, cu patru boi

(hore doinită)

138.

Bădișor, cu patru boi
Hai merem în târg cu doi
Și-mi ié spată și război
Bis.

Tu femeie, tu bolundă,
Pântru tri meteri de pânză
Pântru tri meteri de jolj
Nu ne-om pune plugu jos.

Te-oi duce în târg cu care
Ți-oi lua pânza cu valu
Și te-mbrac mânce-te-amaru.

⁴ Performer Ioan Dunca, 91 ani, Budești, 2016.

⁵ Performer Ioan Dunca, 91 ani, Budești, 2016.

Bădișor, cu patru boi

139.

Bădișor, cu patru boi,
Când îi trece pângă noi
Pune clopotu pă doi
Să te-aud de la război.

Până boii or cam paște
Noi, bădiță ne-om cunoaște
Până boii apă-or bé
Noi, bădiță ne-om plăcé
Până boii-or rumăga
Noi bădiță, ne-om lua.

Ceterașii din Budești; foto: colecția Anuța Ciceu

Cucuruz, pănușe verde

140.

Cucuruz, pănușe verde
Bis
Spune-i la mândra cé veche
Luni sara și nu m-aștepte
Bis
Că nu mărg feciori la fete.
Marți sara nu mă duc eu
Bis
Că mă tem de lucru rău.
Miercuri sara mă bat sfinții
Bis
Joi mă blastămă părinții
Vinerea mă duc la târg
Bis
Vin acasă și mă culc.
Duminica mărg la joc
Bis
Și nu-mi trebuie deloc.
Iacă-i săptămâna-ntreagă
Bis
Nu m-am dus că nu mi-i
dragă!

În zua de Paști să jucau de-a minge, de-a tupa. Să strânje tineretu pă pustă. A doua zi să făcea jocu. Méré și femeii, toate stăteau acolo rînd. Mergeau feciorii după ceterași și veneau tot horind, parcă veneau cu nunta. Jocu să făcea în șuri mai demult. Când s-o făcut la cămin, stăteam pă marjinea drumului și ne străgau feciorii de-acolo să méréu la joc. Mie mi-o străgat o dată un fecior că n-am vrut să merg cu el la joc:

Asta-i mândra mîndrelor
Drăguța pădut'ilor
Și-nstruțată-i cu lindini
Și căcată-i de găini.⁶

⁶ Performer Anuța Ciceu, 74 ani, Budești, 2016.

VASILE POP

**Orații de nuntă din satul
Prislop, comuna Boiu Mare**

Mireasa:

141.

Femei din Budești; foto:colecția Anuța Ciceu

Preacinstită adunare
Vă rog un pic de ascultare
De la mic, până la mare.
Pentru 2 – 3 cuvinte,
Vă rog, cu luare aminte,
Care ne stă în cărți scrisă
Și astăzi trebe zisă.
Dumnezău din cerul Sfânt,
A dat porunci pe pământ,
Făr de care nu sã poate
Om pãmãntean a strãbate.
Mireasã, mirele tãu,
Dimineață s-o sculat
Și pã fațã s-o spãlat
În grãdinã o alergat
Mândrã floare o aflat
O aflat o rujã plinã
O luat-o cu rãdãcinã
Și-o dus-o într-a lui grãdinã.
Grãdina lui nu-i sãpatã
Nu-i mai fi la mã-ta fatã.
Grãdina lui nu-i plectitã
De feciori îi fi urãtã.
Crenguțã de mãieran
Nu-i mai fi fatã șohan.
Cã de-acuma înainte
Cãrãrile țì-s oprite
Numa tri țì-s dezgrãdite.
La fântânã dupã apã
În grãdinã dupã ceapã
Și la mã-ta câteodată,
Când îi fi mai supãratã
Poți dragã sã lãcrimezi
Dupã binele ce-l pierzi
Cã binele de la mã-ta
Nu-l mai ai cât îi lumea
Binele cel din fetie